

Viadua – spolek pro ochranu a obnovu přírody a krajiny

Závěrečná zpráva k projektu „Venku nás to baví““

ev. číslo žádosti: 8056

Zpracovala: Mgr. Alice Háková, odborný lektor a metodik výukových programů
listopad 2018

Cíl projektu:

Cílem projektu bylo připravit pro děti mateřských a základních škol výukové programy, při kterých budou všemi smysly vnímat přírodu kolem sebe. Budou pobývat venku a dozvídat se o základních ekologických vazbách a organismech žijících v botanické zahradě a o principech ochrany biodiverzity v přírodě. Důležitou součástí je dětem umožnit práci na zahradě, kdy děti pozorují růst rostlin od semínka k plodům. Mohou pozorovat i vývojové cykly živočichů – ropuchy, čolka, vážky apod. Při aktivitách bude využito zázemí Botanické zahrady PřF UP v Olomouci, kde byl v minulých letech realizován hmyzí hotel a instalován pozorovací včelí úl. Programy jsou se stoupající tendencí rozšiřovány od roku 2016 také pro žáky ZŠ. Programy jsou realizovány naším spolkem od roku 2014.

Projekt je rozdělen do tří klíčových aktivit:

1. Zpracování metodických materiálů pro výukové programy včetně pracovních listů pro předškolní děti a žáky I. stupně ZŠ
2. Realizace výukových programů
3. Propagace výukových programů

Průběh projektu:

V rámci projektu proběhlo 20 výukových programů. Pro děti mateřských škol bylo připraveno 10 programů, 4 programy pro žáky základních škol a 6 programů pro rodiče a děti. Programy byly realizovány v areálu Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Cílovou skupinou projektu byly děti mateřských a základních škol a jejich učitelé, v odpoledních hodinách rodiny s dětmi ve věku od 4 do 10 let a jejich rodiče. Programu pro základní školy se zúčastnili žáci programu Montessori ze ZŠ Horka nad Moravou, Mezinárodní Montessori školy v Olomouci, žáci ze ZŠ Hálkova a ZŠ Sv. Voršily v Olomouci.

Program trval 90 min a byl veden jedním odborným lektorem a jedním až dvěma pomocnými lektory. Děti pracovaly samostatně či v malých skupinách.

Náplň jednotlivých výukových programů:

DUBEN

Proběhlo setí různých druhů zeleniny do zeleninového záhonu, který si děti před vysetím dopřipravily. Děti používaly zahradnické nástroje, sely různé druhy zeleniny (nejprve semena vytrídily) a po ukončení setí vše zalily.

Také se seznámili s ptačími obyvateli botanické zahrady a na základě příběhu se dozvěděly, proč si kukačka nestaví hnízdo. Dále se seznámily s planě rostoucími rostlinami, které se dají používat v kuchyni a připravily si pomazánku. Do MŠ si každé dítě odneslo zasazenou slunečnici, které mohou společně pozorovat při svém růstu.

KVĚTEN

Do zeleninového záhonu děti zasázely předpěstované sazeničky (cukety, dýně, rajčata), dále semena fazolí a hrachu a vše zalily. Popovídaly si, co by se stalo, když by nebylo Slunce? Při programu rodičů s dětmi byly v odpoledních hodinách dosázeny letničky do motýlího záhonu.

Druhá skupina se věnovala vodě. Seznámila se s cyklem vody na Zemi a poznávala různé druhy vodních živočichů v tůních, které se nacházejí v areálu botanické zahrady. Pomocí sítěk děti lovily různé druhy a s použitím obrázkového klíče a elektronické lupy se pokoušely organismy determinovat. Nalovily i pulce a čolky a pomocí obrázků se seznámily s vývojovým cyklem obou druhů obojživelníků. V další části programu děti s vodou experimentovaly, zkoumaly povrchové napětí vody, kapaliny o různých hustotách, jak taje led

apod. Při programu pro rodiče a děti společnými silami vyrobili ptáčky z vlny. Na konci programu si pomocí šifer a mapy našli poklad.

ČERVEN

Program se věnoval opylovačům - včelám a motýlům. Pomocí sítěk na motýly se děti pokoušely motýly odchytnout. Pomocí obrázků a fotografií se seznámily s jejich vývojovým cyklem. Zkoumaly barvy motýlů a květin, pomocí kapátek si vytvořily barevné louky, které si s sebou odnesly domů. Při odpoledním programu rodičů a dětí vyráběly z papíru červené máky.

Další skupina podnikla cestu kolem světa, když navštívila rostliny v botanické zahradě, které pocházejí z různých světadílů.

Za asistence pana včelaře proběhlo vytáčení medu z pozorovacího úlu. Děti si vyzkoušely odvíčkování plástů před jejich vytáčením v medomedu. Byly seznámeny s kastami včel, pozorovaly je v lupě a přímo v úlu.

ZÁŘÍ

Program byl věnován bylinkám a zelenině vypěstované na záhonu, kde si děti na jaře zasely semena. Děti se seznámily s různými druhy bylin a s jejich léčivými účinky. Zahrály si na lékárnu a užití bylinek si vyzkoušely. Vytvořily si měsíčkovou mast, přiložily lístek jitrocele nebo kostivalu. Uvařily si bylinkovou pomazánku a kouzelný bylinkový nápoj. Domů si odnesly voňavý látkový pytlík s bylinkami, z kterých si mohou připravit čaj. Dále byly demonstrovány různé druhy obilovin a postup výroby chleba. Roztloukáním bezpluchého ovsa kamenem si vyrobily vlastní ovesné vločky, které ochutnaly. Odpoledne si uvařily na ohni ze svých plodin zeleninovou polévku.

Byla také pro ně připravena poznávačka z lesních hub, které byly předem nasbírány.

ŘÍJEN

Proběhly podzimní radovánky v zahradě, děti se dozvěděly, proč se barví listy a seznámily se s různými druhy a plody stromů a keřů. Z plodů vytvářely mandaly. Seznámily se s různými druhy živočichů, které v zahradě žijí a roztřídily je do skupin dle jejich strategií přežívání zimního období. Na ohni si připravily pečené kaštiny.

Zhodnocení projektu a přínos pro poskytovatele:

Programy se setkaly s velkým zájmem všech oslovených mateřských škol (MŠ Štístko, MŠ Schweitzerova, MŠ Sluníčko, MŠ Holečkova, MŠ Ovečka) a dva programy byly připraveny také pro základní školy. Školky a jejich třídy se na programech střídaly. Do budoucna bychom chtěli rozšířit kapacitu programů a oslovit další základní školy v Olomouci.

Projekt byl rozdělen do tří klíčových aktivit:

1. Zpracování metodických materiálů pro výukové programy včetně pracovních listů

Před každým programem byl zpracován plán programu, harmonogram aktivit a připraveny pracovní listy a materiály. Ukázky jsou uvedeny v příloze 1 této závěrečné zprávy. Aktivity vycházely z daného ročního období, důraz byl kladen na přímý kontakt dětí s přírodou, půdou a použitím všech smyslů.

2. Realizace výukových programů

Celkem bylo realizováno 20 výukových programů, kterých se zúčastnilo 650 dětí a 150 dospělých (učitelů MŠ a ZŠ a rodičů). Programy probíhaly se spoluprací s pracovníky Botanické zahrady PřF UP v Olomouci, kteří poskytli prostor a zázemí. Na realizaci programů se podílela studentka PřF UP, která byla asistentkou odborného lektora.

3. Propagace výukových programů

Vzhledem ke kapacitě výukových programů byly mateřské a základní školy oslovovány napřímo elektronicky. Zájem školek i škol byl větší, než byla frekvence nabízených programů. Pozvánky pro ekovýchové programy pro rodiče a děti byly také prezentovány na webovém profilu Botanické zahrady PřF UP.

Fotografie z jednotlivých programů byly uveřejňovány průběžně na facebookovém profilu metodického lektora.

Po ukončení projektu bude sepsán souhrnný článek o realizaci ekovýchovných aktivit spolku Viadua, který bude zaslán do Olomouckých listů.

Závěr:

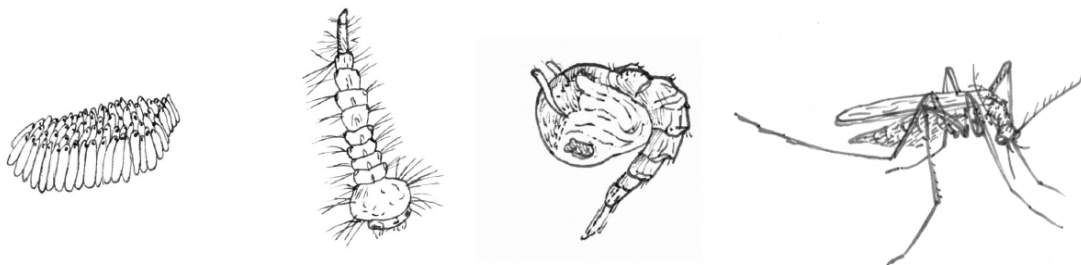
Realizací projektu vznikla jedinečná možnost pro mateřské školy a základní školy účastnit se zážitkového programu ve venkovním prostředí, a to v blízkosti jejich sídla. Děti se seznámily s prací na zahradě, vyzkoušeli si péči o zeleninový záhon. Největší radost měly z lovu, ať už vodních bezobratlých nebo motýlů. S velkým ohlasem se setkalo vaření z místních produktů a sběr planě rostoucích rostlin. Také medobraní s ochutnávkou medu byl opravdu zážitek.

V programech bychom chtěli pokračovat i v roce 2019 a nabídnout je upravené ve větší kapacitě i žákům na prvním stupni základních škol, případně druhém stupni ZŠ.

V Olomouci dne 28. 11. 2018

Příloha 1: Ukázky pracovních listů pro ZŠ – projekt Voda

Na obrázcích dole je vývojový cyklus komára. Jak se jmenují jednotlivá vývojová stadia? Stádia vázaná na vodu podtrhněte.

SPOJ OBRÁZKY S NÁZVY ROSTLIN:

vachta trojlístá
prustka obecná

kosatec sibiřský
řezan pilolistý

okřehek menší
ostřice obecná

DOPLŇTE ČÍSLA K VÝVOJOVÉMU CYKLU SKOKANA:

Na vodu jsou vázaná tato vývojová stadia (uved'te čísla):

Pulci se velmi liší od svých rodičů, a to nejen vzhledem.

Pulci žáby:

potrava.....
dýchání.....
pohyb.....

Dospělci žáby:

potrava.....
dýchání.....
pohyb.....

PŘIŘAĎ SPRÁVNÉ NÁZVY K OBRÁZKŮM:

larva motýlice

okružák

znakoplavka

plovatka

larva jepice

NEJEN VODNÍ POKUSY

Doplň tři skupenství vody. Modrou pastelkou spoj se skupenstvím příklady, se kterými se můžeš setkat.

VODA

oceán rosa
oblaka
mlha
řeka sněh
led pára jezero

Jeden z velkých současných světa je znečištění vod. Vzpomeň si na to, jak se jmenuje proces, při kterém lze vodu vyčistit?

F _____ fil ce tra

co se stane svíčkce na vodní hladině, pokud se zakryje sklenicí.

VĚDĚL SI, ŽE?

Voda je jednou ze základních podmínek života. Přibližně 70 % těla člověka tvoří voda. Většina vody na planetě Zemi je slaná a to až 97%. Je hodně stará. Všechna voda, která je hodně stará (asi 4,5-3,8 miliard let), na Zemi dorazila v asteroidech a kometách.

Zakroužkuj, co všechno jsme využili v pokusu „olejová lampa“.

Pod jakým úhlem vzniká duha?

PRACOVNÍ LIST PRO RODINY S DĚTMI – TÉMA VČELA MEDONOSNÁ

1. Včely medonosné, čmeláci, včely samotářky a motýli jsou _ P _ _ _ _ _ .

2. Přiřaď správný název druhu včely ve včelstvu a pod obrázky nakresli správný symbol

k samici a samci ♀ ♂ :

TRUBEC

MATKA (KRÁLOVNA)

DĚLNICE

CO JSTE SI ZAPAMATOVALI?

SPRÁVNOU ODPOVĚĎ VYBER Z NABÍDKY POD OTÁZKAMI:

- VČELY TANČÍ, ABY UPOZORNILY OSTATNÍ VČELY NA
- TRUBEC MÁ ZA ÚKOL
- MED SE DĚLÁ
- PO PÍCHNUTÍ ŽIHADLEM VČELA
- TYKADLA VČELY SLOUŽÍ K

LECHTÁNÍ
OPLODNIT KRÁLOVNU
Z PYLU
Z NEKTARU
BRÁNIT ÚL PŘED NEPŘÍTELEM

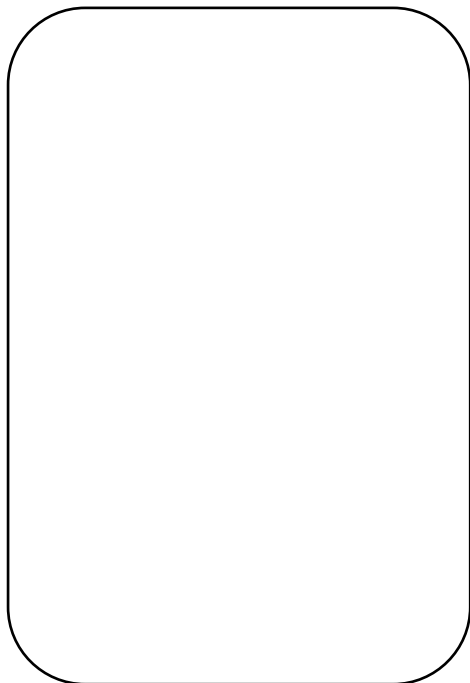
DOROZUMÍVÁNÍ
ZAHYNE
ZDROJ POTRAVY
NEPŘÍTELE
SE ZASMĚJE

PRACOVNÍ LIST – SEZNÁMENÍ S BYLINAMI:

MOJE BYLINA – MOJE JMÉNO

.....

/ ODBORNÉ
JMÉNO.....

PŘIVOŇ..... JAK VONÍ?

OCHUTNEJ.....JAK CHUTNÁ?

CO NÁM LÉČÍ A JAK JI POUŽÍVÁME?

NAKRESLI A PŘILEP

Příloha 2: Fotografie

Obrázek 1: Lov vodních bezobratlých.

Obrázek 2: Sazení předpěstovaných sazenic do zeleninového záhonu.

Obrázek 3: Pokusy vodou a následné vyplňování pracovního listu.

Obrázek 4: Jak si ptáci staví hnízdo?

Obrázek 5: Setí semínek.

Obrázek 6: Každý si odnáší zasazenou slunečnici.

Obrázek 7: Jak dochází k opylování rostlin?

Obrázek 8: Před vytáčením medu se musí plástve odvíčkovat.

Obrázek 9: Poznávání jedlých hub.

Obrázek 10: Voňavé bylinkové pytlíčky.

Obrázek 11: Seznam se s mojí bylinou.

Obrázek 12: Podzimní mandaly z listů a plodů.